

Jedan od prioriteta Republike Srbije odnosi se na poštovanje, zaštitu i unapređivanje ljudskih prava, kako na nacionalnom, tako i na međunarodnom planu, u skladu sa Poveljom Ujedinjenih nacija, Univerzalnom deklaracijom o ljudskim pravima i drugim relevantnim međunarodnim instrumentima u ovoj oblasti.

Republika Srbija je privržena ispunjenju međunarodnih standarda u domenu ljudskih prava i humanitarnog prava. Ugovornica je velikog broja najvažnijih međunarodnih instrumenata, uključujući: Konvencije o ropstvu, Međunarodne konvencije za suzbijanje trgovine ženama i decom, Konvencije o sprečavanju i kažnjavanju zločina genocida, Međunarodne konvencije o suzbijanju i kažnjavanju zločina aparthejda, Rimskog statuta Međunarodnog krivičnog suda, Konvencije UN protiv prekograničnog organizovanog kriminala i njegovih protokola protiv krijumčarenja migranata na kopnu, moru i u vazduhu, kao i za sprečavanje, suzbijanje i kažnjavanje trgovine ljudskim bićima, naročito ženama i decom; Konvencije o statusu izbeglica, Protokola o statusu izbeglica, Konvencije o pravnom položaju lica bez državljanstva, Konvencije o smanjenju broja lica bez državljanstva, Ženevske konvencije za poboljšanje položaja ranjenika i bolesnika u oružanim snagama u ratu, Ženevske konvencije za poboljšanje položaja ranjenika, bolesnika i brodolomnika oružanih snaga na moru, Ženevske konvencije o postupanju sa ratnim zarobljenicima, Ženevske konvencije o zaštiti građanskih lica za vreme rata, Dopunskog protokola uz Ženevske konvencije o zaštiti žrtava međunarodnih oružanih sukoba, Dopunskog protokola uz Ženevske konvencije o zaštiti žrtava nemeđunarodnih oružanih sukoba, Dopunskog protokola uz Ženevske konvencije o usvajanju dodatnog znaka raspoznavanja.

Saradnja u okviru Ujedinjenih nacija

Republika Srbija aktivno učestvuje u radu tela i mehanizama Ujedinjenih nacija i drugih međunarodnih organizacija u oblasti ljudskih prava. Posebnu pažnju posvećuje radu Saveta UN za ljudska prava i njegovim mehanizmima i učestvuje u radu Trećeg komiteta Generalne skupštine Ujedinjenih nacija nadležnog za pitanja ljudskih prava.

Republika Srbija aktivno saraduje Kancelarijom Visokog komesara Ujedinjenih nacija za ljudska prava, kao i specijalnim procedurama Ujedinjenih nacija u oblasti ljudskih prava, kojima je 2005. godine uputila otvoren poziv za posete. Bivša visoka komesarka UN za ljudska prava, N. Pilaj, boravila je u poseti Srbiji u junu 2013. godine, a u oktobru 2013. u poseti R. Srbiji bio je Č. Bejani, specijalni izvestilac UN za ljudska prava interno raseljenih lica. Radna grupa UN za prisilne nestanke boravila je u radnoj poseti Srbiji u junu 2014. godine, tokom koje je upoznata sa problematikom nestalih lica. U 2015. godini planirana je poseta R. Srbiji specijalnog izvestioca za pravo na adekvatne uslove stanovanja, L. Fara.

Polazeći od stava da bi unapređenje i zaštita ljudskih prava trebalo da počivaju na principima saradnje i otvorenog dijaloga, Republika Srbija aktivno učestvuje u Univerzalnom periodičnom pregledu – jedinstvenom mehanizmu u okviru Saveta za ljudska prava Ujedinjenih nacija u kojem se razmatra stanje ljudskih prava u svim državama sveta. U januaru 2013. godine, u okviru ovog mehanizma, predstavljen je drugi periodični izveštaj o stanju ljudskih prava u Republici Srbiji.

Ugovorna tela UN

Republika Srbija je ratifikovala najveći broja vodećih međunarodnih instrumenata UN u oblasti ljudskih prava:

- Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima (ICCPR); Opcioni protokol uz ICCPR o individualnim predstavkama i Drugi opcioni protokol uz ICCPR koji ima za cilj ukidanje smrtne kazne;
- Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima (ICESCR);
- Konvencija protiv torture i drugih okrutnih, neljudskih ili ponižavajućih postupanja i kažnjavanja (CAT) i Opcioni protokol uz CAT u vezi sa redovnim posetama nacionalnih i međunarodnih eksperata zatvorskim ustanovama;
- Međunarodna konvencija o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije (CERD);
- Međunarodna konvencija o ukidanju svih oblika diskriminacije žena (CEDAW) i Opcioni protokol uz CEDAW u vezi sa individualnim žalbama i procedurama istrage;
- Konvencija o pravima deteta (CRC), Opcioni protokol uz CRC o učešću dece u oružanim sukobima i Opcioni protokol uz CRC o prodaji dece, dečijoj prostituciji i dečijoj pornografiji.
- Međunarodna konvencija o zaštiti svih lica od prisilnih nestanaka (CED);
- Konvencija o pravima osoba sa invaliditetom (CRPD) i Opcioni protokol uz CRPD o individualnim predstavkama.

U skladu sa svojim ugovornim obavezama, Republika Srbija pred nadležnim komitetima UN periodično podnosi izveštaje o sprovođenju ratifikovanih konvencija. U 2014. godini, Republika Srbija je predstavila periodični izveštaj o primeni Međunarodnog pakta o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima, dok je za 2015. godinu predviđeno predavljanje inicijalnog izveštaja o primeni Međunarodne konvencije o zaštiti svih lica od prisilnih nestanaka (februar 2015), kao i izveštaja o primeni Konvencije protiv torture i drugih okrutnih, neljudskih ili ponižavajućih postupanja i kažnjavanja (april 2015).

Raseljena lica

Zbog velikog broja lica u dugotrajnom raseljenju (kako izbeglica iz regiona – Hrvatska i Bosna i Hercegovina, tako i interno raseljenih lica sa Kosova i Metohije), Republika Srbija posebnu pažnju posvećuje ovom pitanju. U tom smislu, aktivno nastupa na međunarodnom planu u cilju unapređenja položaja i pune zaštite prava izbeglica i interno raseljenih lica.

Republika Srbija redovno učestvuje na sastancima Izvršnog komiteta Visokog komesarijata Ujedinjenih nacija za izbeglice, čiji je član od 2002. godine. Prvi potpredsednik Vlade i ministar spoljnih poslova Ivica Dačić učestvovao je na 65. zasedanju Izvršnog komiteta, 30. septembra 2014. godine u Ženevi.

Republika Srbija je posvećena punoj realizaciji Regionalnog programa stambenog zbrinjavanja za izbeglice (RSP). Regionalni program stambenog zbrinjavanja je deo šireg procesa regionalne saradnje u pronalaženju trajnih rešenja za probleme izbeglih lica (vraćanje stanarskih prava i obnova imovine, konvalidacija radnog staža i neisplaćene penzije, status boravka i državljanstva za povratnike, povrat poljoprivrednih imanja zakonskim vlasnicima, učešće u procesu privatizacije, pitanja nestalih lica i bezbednosna situacija povratnika). Regionalnim stambenim programom, planirano je da se u narednih pet godina obezbede stambena rešenja za 16.780 najugroženijih izbegličkih porodica u Srbiji.

Republika Srbija je do sada podnela pet predloga potprojekata Banci za razvoj Saveta Evrope koja upravlja Fondom RSP, ukupne vrednosti 87.534.811 evra.

Prvi potpredsednik Vlade i ministar spoljnih poslova Ivica Dačić, u svojstvu predsednika Komisije za koordinaciju procesa trajne integracije izbeglica i predsednika Upravnog odbora Regionalnog stambenog programa, učestvovao je u medijskom događaju, 2. oktobra 2014. godine, kojim je obeležen početak implementacije RSP u Srbiji. Tom prilikom je organizovana poseta korisničkoj porodici u selu Krnješevci kod Stare Pazove kojoj je dodeljen građevinski materijal, a potpisani su i ugovori sa predstavnicima devet opština i gradova u kojima će biti izgrađeno 200 stanova u okviru drugog talasa RSP.

Republika Srbija je po broju interno raseljenih lica u dugotrajnom raseljenju na prvom mestu u Evropi. Od 1999. godine veliki broj Srba i pripadnika drugih etničkih grupa (ukupno trideset i jedne) bilo je primorano da napusti svoje domove na teritoriji Kosova i Metohije i da utočište potraži u drugim delovima Srbije. Broj interno raseljenih sa Kosova i Metohije iznosi oko 220.000, od čega je oko 18.000 raseljeno unutar Pokrajine.

Republika Srbija ulaže napore da se dosledno primeni rezolucija Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija 1244, koja kao jedan od glavnih zadataka međunarodnog prisustva na KiM izričito navodi «obezbeđivanje slobodnog i neometanog povratka svih izbeglih i raseljenih lica njihovim domovima na Kosovu», pod nadzorom UNHCR. Kvartalni izveštaji generalnog sekretara Ujedinjenih nacija o UNMIK koji se razmatraju u Savetu bezbednosti ukazuju na zabrinjavajući trend smanjenog povratka interno raseljenih lica.

Republika Srbija se na međunarodnom planu kontinuirano zalaže za stvaranje uslova za trajna rešenja, koja podrazumevaju slobodu opredeljivanje interno raseljenih lica za povratak ili integraciju u mestu raseljenja, kao i puno poštovanje ljudskih prava ovih lica.

Nestala lica

Republika Srbija je posvećena pitanju otkrivanja sudbine nestalih lica na teritoriji bivše SFRJ,

uzimajući u obzir da je pravo na istinu jedno od osnovnih ljudskih prava, kao i da proces suštinskog pomirenja u regionu zavisi od mogućnosti ostvarenja prava porodica da saznaju istinu o sudbini svojih najbližih.

Republika Srbija je sproveda niz aktivnosti usmerenih na rešavanje ovog pitanja na nacionalnom nivou, kao i kroz saradnju na regionalnom nivou.

Predsednici četiri države regiona (Srbije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore i Hrvatske) potpisali su 29. avgusta 2014. godine u Mostaru Deklaraciju o ulozi država u rešavanju pitanja osoba nestalih usled oružanih sukoba i zloupotreba ljudskih prava.

Nacionalne manjine

Imajući u vidu da je Srbija višenacionalna, multikulturna i višejezična zemlja, posebnu pažnju posvećuje bilateralnoj saradnji sa svojim susedima, posebno zaštiti i poboljšanju položaja nacionalnih manjina. U tom smislu sa susednim zemljama zaključeno je više bilateralnih sporazuma.

Svetski humanitarni samit

Kao jedna od četiri države članice Regionalne upravljačke grupe evropskih i drugih država, Republika Srbija aktivno učestvuje u pripremi Svetskog humanitarnog samita, koji će se održati 2016. godine u Istanbulu.

U sklopu priprema za samit u Istanbulu, u Budimpešti je u februaru 2015. godine održan Regionalni sastanak Grupe evropskih i drugih država.

Međunarodna konferencija Crvenog krsta i Crvenog polumeseca

Republika Srbija aktivno sarađuje sa velikim brojem međunarodnih aktera po nizu humanitarnih pitanja, kako u pogledu poštovanja i razvoja međunarodnog humanitarnog prava, tako i konkretnih aktivnosti na terenu.

U toku su pripreme za 32. Međunarodnu konferenciju Crvenog krsta i Crvenog polumeseca, koja će biti održana od 8. do 10. decembra 2015. godine u Ženevi.